

CẦN CÓ ĐỊNH HƯỚNG CHUNG CỦA NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI VIỆC CHUYỂN ĐỔI CÁC LOẠI HÌNH GIÁO DỤC MẦM NON THỰC HIỆN LUẬT GIÁO DỤC 2005

• ThS. NGUYỄN THỊ QUYÊN

Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục

Chủ trương của Nhà nước đa dạng hoá các loại hình Giáo dục mầm non (GDMN) đã góp phần hình thành một hệ thống GDMN ngoài công lập. Việc quy hoạch mạng lưới và chuyển đổi loại hình theo Quyết định số 161/2002/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 15/11/2002 về một số chính sách phát triển GDMN, được tiến hành hầu hết ở các địa phương. Năm học 2004-2005, trong 3 loại hình trường mầm non ngoài công lập thì loại hình bán công là phát triển nhất (chiếm 82,05% các trường ngoài công lập). Trong điều kiện kinh tế - xã hội (KT-XH) của nước ta hiện nay, trường bán công là một mô hình phù hợp với GDMN trên nhiều địa bàn cả nước, cả ở thành thị và vùng nông thôn rộng lớn; là mô hình đang được địa phương đánh giá cao (vì loại hình này được nhà nước đầu tư cơ sở vật chất ban đầu, việc duy trì hoạt động có kinh phí thu từ phụ huynh, các nguồn hợp pháp khác, ngân sách nhà nước cấp bù trong trường hợp nguồn thu không đủ trả lương cho cán bộ, giáo viên (CB, GV) và một số chi phí hành chính khác).

Thực hiện Luật Giáo dục (GD) 2005, các cơ sở mầm non bán công sẽ phải chuyển đổi sang các loại hình khác (công lập/dân lập hoặc tư thực), đây là một thách thức lớn đối với GDMN ở các địa phương.

Để khắc phục khó khăn trên nhà nước cần đưa ra định hướng chung, cần có các giải pháp chính sách về cơ sở vật chất, về chế độ đối với cán bộ và GVMN, về khung học phí, chính sách đối với trẻ MN đảm bảo cho các cơ sở MN không bị xáo trộn sau chuyển đổi: các cơ sở MN bán công chuyển sang dân lập vẫn được hỗ trợ về cơ sở vật chất, có chế độ cho CB, GV và đặc biệt quan trọng là chế độ cho trẻ MN trong mọi loại hình, có khung học phí với biên độ rộng phù hợp cho nhiều địa bàn KT-XH khác nhau. Điều đó là cơ sở cho Quyết định số 161/2002/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 15/11/2002 về một số chính sách phát triển GDMN tiếp tục phát huy có hiệu quả

Đối với UBND tỉnh/TP, cùng với sự tham mưu của ngành GD, sẽ tùy thuộc vào điều kiện

cụ thể của từng cơ sở GDMN, điều kiện và mức sống của nhân dân địa phương để quyết định việc chuyển cơ sở bán công thành công lập hay dân lập/tư thực. UBND tỉnh có trách nhiệm quyết định lộ trình, phương án chuyển đổi phù hợp để đảm bảo quyền được đến trường cho mọi trẻ em lứa tuổi mầm non và đáp ứng nhu cầu của nhân dân; đảm bảo quyền lợi cho CB, GVMN ngoài công lập được hưởng chế độ bình đẳng như CB, GVMN công lập.

Trong giai đoạn hiện nay, để giữ vững sự ổn định và phát triển, cấp học mầm non hơn bao giờ hết phải lấy các cơ sở mầm non công lập làm nòng cốt như khẳng định của Luật Giáo dục 2005. Trong thời gian qua các địa phương chuyển và thành lập các cơ sở GDMN công lập tại vùng khó khăn. Điều này hoàn toàn phù hợp với tình hình phát triển KT-XH và đã được minh chứng bằng sự khởi sắc của GDMN trong cả nước. Song không phải lúc nào và ở đâu các cơ sở mầm non công lập cũng có thể giữ vai trò nòng cốt, vì việc phát triển các cơ sở công lập tại vùng khó khăn nhằm thực hiện công bằng trong GDMN, có nghĩa là ở các địa phương này chúng ta đang chú trọng về lượng còn về chất lượng vì nhiều nguyên nhân, chưa thể đòi hỏi cao ở các cơ sở này được.

Tuy nhiên yêu cầu của xã hội càng ngày càng cao, đòi hỏi các cơ sở GDMN phải đạt chất lượng tốt mới huy động được trẻ mầm non đến trường. Do đó theo chúng tôi, vai trò chủ đạo của các cơ sở công lập phải đáp ứng được nhiều mặt, thể hiện rõ nhất là vai trò chủ đạo về chất lượng chăm sóc - giáo dục (CS-GD) trẻ, là nơi để các cơ sở khác học tập, rút kinh nghiệm và phấn đấu noi theo. Muốn đạt được điều đó thì các cơ sở công lập phải là các cơ sở có chất lượng cả về đội ngũ CB, GV, cơ sở vật chất và điều kiện huy động nguồn lực thực hiện xã hội hóa GDMN, có chất lượng CS-GD trẻ cao. Vì vậy để cơ sở MN công lập vẫn giữ được vai trò nòng cốt, có thể một số cơ sở mầm non bán công trọng điểm, chất lượng cao, có thương hiệu trong cộng đồng tại các địa phương sẽ phải chuyển sang công lập nhưng phương thức hoạt động theo quy định của

Nghị định Chính phủ số 43/2006/NĐ-CP ngày 25/4/2006 "Quy định quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm về thực hiện nhiệm vụ, tổ chức bộ máy, biên chế và tài chính đối với đơn vị sự nghiệp công lập". Để tăng quyền tự chủ về đảm bảo kinh phí cho hoạt động của các cơ sở MN công lập tự chủ (nguyên là những trường bán công chất lượng cao chuyển sang để làm nòng cốt), nhà nước sẽ có cân đối giữa khả năng chi trả học phí của người dân và tỉ lệ % giảm ngân sách chi thường xuyên để các cơ sở MN đảm bảo không thay đổi chế độ chính sách đối với cán bộ giáo viên.

Đồng thời nhà nước tạo điều kiện để phát triển một bước GDMN các vùng KT-XH khó khăn, xây dựng, củng cố trường, lớp mầm non đến tận thôn bản, tạo điều kiện cho trẻ học tập tốt, nâng cao chất lượng CS-GD trẻ, cụ thể: Chính phủ tăng cường chỉ đạo thực hiện Đề án phát triển GDMN (2005-2015) có hiệu quả tốt.

Thực tế hiện nay, nếu thực hiện chuyển đổi ngay các cơ sở mầm non trọng điểm (chất lượng cao- hầu hết tại các địa bàn KT-XH phát triển) sang tư thục sẽ có thể gặp một số bất cập như trong giai đoạn đầu thực hiện chuyển đổi loại hình các địa phương còn nhiều lúng túng, nhà nước chưa có nghiên cứu để ra cơ chế, chính sách thực hiện chuyển đổi phù hợp tình hình thực tế của các cơ sở mầm non. Qua điều tra lấy ý kiến của các cán bộ quản lí GDMN tại một số tỉnh/TP, chúng tôi thấy hầu hết CBQL GDMN rất băn khoăn lo lắng: Nếu các cơ sở mầm non (đặc biệt là các cơ sở chất lượng cao) chuyển sang tư thục thì việc hoá giá, bán tài sản GDMN như thế nào? Giáo viên không có tiền mua, một khi tư nhân đã mua, liệu khi kinh doanh không có lãi, ai đảm bảo rằng cơ sở đó có tồn tại nữa hay không? Mục tiêu GDMN có thể đạt được không? Liệu có thể dẫn đến tình trạng các cơ sở GDMN tan rã hàng loạt? CB, GV trong biên chế tại các cơ sở này sẽ giải quyết thế nào, khi tư nhân không muốn nhận họ hoặc ban đầu hứa nhận nhưng chỉ sau một thời gian ngắn là sa thải,...? Điều lo lắng này có căn cứ. Vì vậy theo chúng tôi, địa phương có thể có phương án tại thời điểm này chuyển một số trường sang cơ sở công lập tự chủ để có điều kiện xây dựng thành cơ sở chất lượng cao, toàn diện hơn để làm hình mẫu cho các cơ sở khác học tập, sau một thời gian sẽ chuyển đổi thành trường dân lập/tư thục,...

Đối với GDMN, trong mỗi địa phương có các địa bàn phát triển KT-XH khác nhau, ngay cả các thành phố lớn như Hà Nội, TP Hồ Chí Minh,... đều có địa bàn kinh tế còn nhiều khó khăn (chủ yếu là các huyện ngoại thành). Vì vậy, với định hướng chung của nhà nước là ưu tiên

phát triển GDMN vùng khó khăn, tại mỗi tỉnh/TP sẽ tùy tình hình cụ thể để dành kinh phí ưu tiên cho địa phương khó khăn. Vấn đề này nhà nước sẽ có cơ chế mở, giao cho chính quyền và ngành GD địa phương thống nhất quyết định, nhưng vẫn phải phấn đấu đạt chỉ tiêu chung. Như vậy có thể trong giai đoạn đầu chuyển đổi, một vài cơ sở MN nào đó của địa phương vẫn tồn tại là công lập, nhưng sau thời gian được đầu tư phát triển và khi đã có điều kiện sẽ chuyển sang loại hình trường khác. Thời gian thực hiện cần được thể hiện rõ trong kế hoạch phát triển GDMN của địa phương.

Việc chuyển đổi các loại hình GDMN thực hiện Luật GD 2005 đang đặt ra thách thức lớn cho các địa phương, mỗi địa phương có những khó khăn khác nhau, vì vậy cần có một lộ trình chung cho mọi vùng miền. Dựa trên lộ trình chung, địa phương sẽ tùy tình hình cụ thể của mình xem xét thời điểm nào là thích hợp cho chuyển đổi từng loại hình thì xây dựng lộ trình phù hợp và thực hiện chuyển đổi.

Về phía nhà nước cần đưa ra định hướng chung về lộ trình chuyển đổi, đối với địa phương, tùy điều kiện cụ thể, có thể kết thúc sớm hơn các hoạt động này, hoặc cũng có thể cùng tiến hành thí điểm chuyển đổi các loại hình khác. Sau khi đã chuẩn bị đủ điều kiện chuyển đổi sẽ thực hiện chuyển đổi (thời điểm kết thúc chuyển đổi muộn nhất là hết thời gian của giai đoạn cuối).

Chủ trương chuyển đổi các loại hình GDMN, phát triển GDMN ngoài công lập tại vùng KT-XH thuận lợi, đẩy mạnh xã hội hóa GDMN, tăng cường đầu tư cho các vùng khó khăn là tất yếu. Tuy nhiên, trong tình hình GDMN còn nhiều khó khăn như hiện nay, quá trình chuyển đổi các loại hình GDMN cần có sự hỗ trợ của ngân sách nhà nước và ngân sách địa phương, không nên tất cả đều khoán trắng cho dân. Phải đảm bảo sau chuyển đổi các loại hình GDMN thực hiện Luật GD 2005, GDMN vẫn tiếp tục "khởi sắc", không bị chững lại, thậm chí là tan rã hàng loạt.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Nguyễn Thị Quyên - Báo cáo tổng kết đề tài cấp Bộ. Mã số B2005-80-15: "Nghiên cứu đề xuất một số giải pháp phát triển các loại hình trường mầm non ngoài công lập" - Viện Chiến lược và Chương trình Giáo dục, Bộ GD&ĐT- Hà Nội, 2007.

SUMMARY

The article analyzes the existing problems in shifting forms of early childhood education while enforcing the 2005 Education Law and concurrently affirms the need for state orientations in this area.